

Deze factsheet is een uitgave van Nictiz en het NIVEL. Het betreft een voorpublicatie van de eHealth-monitor 2017 die in november 2017 zal worden gepubliceerd. De gegevens mogen met bronvermelding worden gebruikt: (Judith Sinnige, Britt van Lettow, Myrah Wouters en Ilse Swinkels. *Artsen zien het gebruik van standaarden als belangrijkste oplossing voor het realiseren van een gedeeld beeld van de patiënt*. Den Haag/Utrecht: Nictiz/NIVEL, 2017). U vindt deze publicatie en alle andere publicaties op www.nictiz.nl en www.nivel.nl.

Artsen zien het gebruik van standaarden als belangrijkste oplossing voor het realiseren van een gedeeld beeld van de patiënt

Judith Sinnige¹, Britt van Lettow¹, Myrah Wouters¹ en Ilse Swinkels²

¹ Nictiz, ² NIVEL

Informatie-uitwisseling tussen zorgverleners kan voor een actueel en eenduidig beeld van de patiënt zorgen. En draagt daarmee bij aan de continuïteit van de zorg en de patiëntveiligheid. Zowel huisartsen als medisch specialisten zien in dat er technische mogelijkheden zijn die positief kunnen bijdragen aan een gedeeld beeld over patiënten. Te denken valt aan informatie-uitwisseling tussen zorgverleners met behulp van standaarden tot het werken in een gedeeld Elektronisch Patiënten Dossier (EPD). Echter, verbetering is nodig als het gaat om ICT-systemen¹ die de informatie-uitwisseling ondersteunen. Zo vindt de meerderheid van de medisch specialisten dat de systemen onvoldoende beschikbaar zijn of niet naar behoren werken. De huidige ICT-systemen zorgen volgens de helft van de medisch specialisten en bijna een derde van de huisartsen dan ook nog niet tot een gedeeld beeld van de patiënt door zorgverleners.

Dat adequate uitwisseling van medische gegevens nog niet altijd en overal mogelijk is, bleek vorig jaar uit de eHealth-monitor¹. Zo ontvingen zes op de tien huisartsen nog geen overzicht van de ontslagmedicatie van een patiënt. Ook ervoeren artsen dat informatiesystemen slecht of in het geheel niet gekoppeld konden worden. Zij zagen dat als een serieuze belemmering voor informatie-uitwisseling tussen zorgverleners. Een compleet en gedeeld beeld van de patiënt is noodzakelijk voor de continuïteit van de zorg en de patiëntveiligheid. Informatie-uitwisseling tussen zorgverleners draagt bij aan dit gedeelde beeld. Wanneer een zorgverlener niet over de meest actuele patiëntinformatie beschikt, kan dit leiden tot gevaarlijke situaties, bijvoorbeeld risicovolle interacties door ongeschikte combinaties van geneesmiddelen. In deze factsheet gaan we na hoe artsen aankijken tegen systemen voor elektronische informatie-uitwisseling tussen zorgverleners. Ook verkennen we verschillende mogelijkheden die een bijdrage kunnen leveren aan een gedeeld beeld van patiënten bij uitwisseling van actuele en relevante informatie tussen alle bij de patiënt betrokken zorgverleners. In het kader van de jaarlijkse eHealth-monitor van Nictiz en NIVEL hebben huisartsen en medisch specialisten van het KNMG artsenpanel in april 2017 hierover enkele vragen beantwoord.

Wat is een gedeeld/eenduidig beeld van de patiënt?

Dit betekent dat de huisarts/medisch specialist en alle andere bij de patiënt betrokken zorgverleners dezelfde actuele en relevante informatie over de patiënt hebben.

¹ Hiermee wordt bedoeld de huidige ICT-systemen voor elektronische informatie-uitwisseling met zorgverleners buiten de eigen praktijk of instelling.

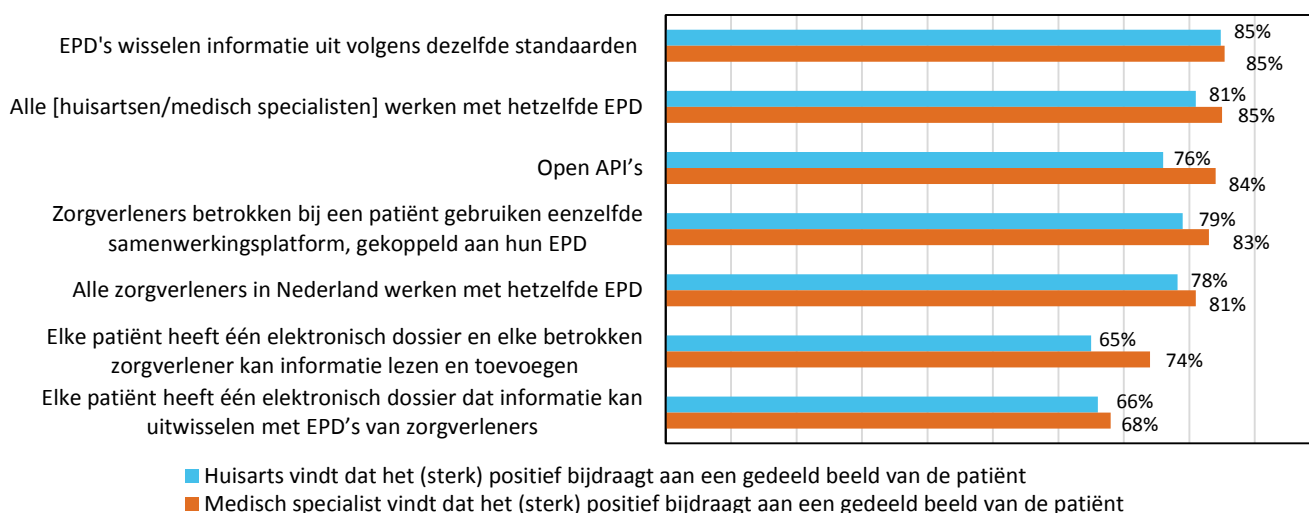
Box 1. In hoeverre verwachten huisartsen en medisch specialisten dat onderstaande mogelijkheden positief zullen bijdragen aan een gedeeld beeld van patiënten:

- Als alle in Nederland beschikbare EPD's informatie kunnen uitwisselen volgens dezelfde (zo nodig verplicht gestelde) standaarden;
- Als alle leveranciers van EPD's openbaar maken op welke wijze andere systemen informatie met hun EPD kunnen uitwisselen (open API's);
- Als alle [huisartsen/medisch specialisten] in Nederland met hetzelfde EPD werken;
- Als alle zorgverleners in Nederland met hetzelfde EPD werken;
- Als alle zorgverleners rondom een patiënt eenzelfde samenwerkingsplatform gebruiken (virtuele overlegtafel), gekoppeld aan hun EPD. Daarin kunnen ze een individueel zorgplan inzien en samenvattingen uit de dossiers van de andere zorgverleners;
- Als elke patiënt één elektronisch dossier zou hebben voor eigen gebruik, dat (mits de patiënt dat wenst) informatie kan uitwisselen met de EPD's van zorgverleners;
- Als elke patiënt één elektronisch dossier zou hebben waarin (mits de patiënt dat wenst) elke zorgverlener voor de duur van de behandeling zowel informatie kan lezen als toevoegen.

Uitwisseling volgens standaarden en gedeelde EPD's bevordert eenduidig beeld

Het EPD en enkele daaraan gerelateerde mogelijkheden (zie box 1) bevorderen een gedeeld beeld van de patiënt, volgens de artsen. Zo vindt 85% van de huisartsen en medisch specialisten de mogelijkheid dat 'alle in Nederland beschikbare EPD's informatie kunnen uitwisselen volgens dezelfde standaarden' (sterk) positief bijdraagt aan een eenduidig beeld van de patiënt (figuur 1). Ruim driekwart van de artsen denkt ook dat het werken met hetzelfde EPD, of het werken in eenzelfde samenwerkingsplatform (virtuele overlegtafel) positief kan bijdragen aan dit gedeelde beeld. 84% van de medisch specialisten vindt het gebruik van open Application Programming Interfaces (API's), die het gemakkelijker maken om elektronisch informatie uit te wisselen met andere systemen of EPD's, (sterk) positief bijdragen aan een gedeeld beeld. Onder huisartsen is dit 76%. Een klein deel van de artsen vindt niet dat de genoemde zaken een gedeeld beeld van de patiënt bevorderen. Deze resultaten staan in Tabel 1 (bijlage). Opvallend is dat relatief meer medisch specialisten dan huisartsen vinden dat de genoemde mogelijkheden een positieve bijdrage kunnen leveren aan een gedeeld beeld van patiënten.

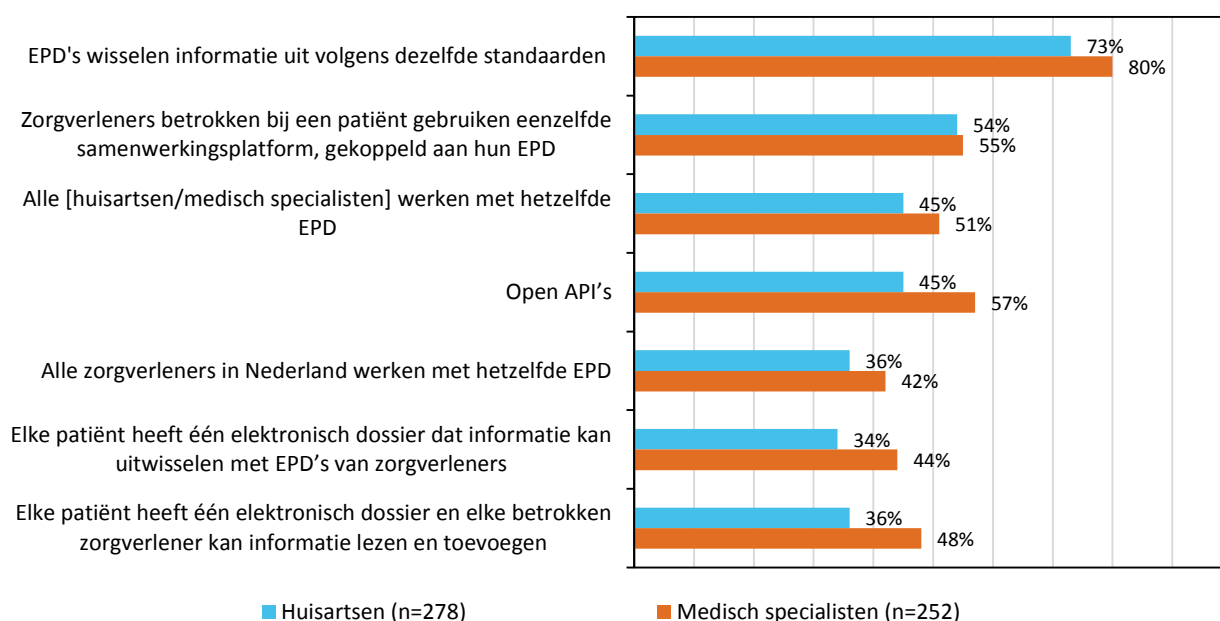
Figuur 1. Percentage huisartsen (n=278-290) en medisch specialisten (n=252-253) dat aangeeft of onderstaande mogelijkheden, die betrekking hebben op hun eigen EPD, positief bijdragen aan een gedeeld beeld van de patiënt.

Driekwart van de artsen wil uitwisseling volgens dezelfde standaarden realiseren

We vroegen de artsen vervolgens welke van de mogelijkheden (box 1) zij graag gerealiseerd zien worden. De meeste huisartsen (73%) en medisch specialisten (80%) zien graag dat EPD's informatie kunnen uitwisselen volgens dezelfde standaarden. De wenselijkheid om de andere EPD gerelateerde zaken te realiseren, is minder hoog (figuur 2). De helft van de artsen wil graag dat de 'virtuele overlegtafel' gerealiseerd wordt. Van de medisch specialisten wil 57% dat het gebruik van open API's wordt waargemaakt. 45% van de huisartsen ziet graag dat één EPD dat door alle huisartsen wordt gebruikt gerealiseerd wordt. Opnieuw is het percentage medisch specialisten dat wil dat de genoemde mogelijkheden gerealiseerd wordt hoger dan het percentage huisartsen.

Figuur 2. Percentage huisartsen en medisch specialisten dat de wenselijkheid van realisatie aangeeft van de EPD gerelateerde mogelijkheden.

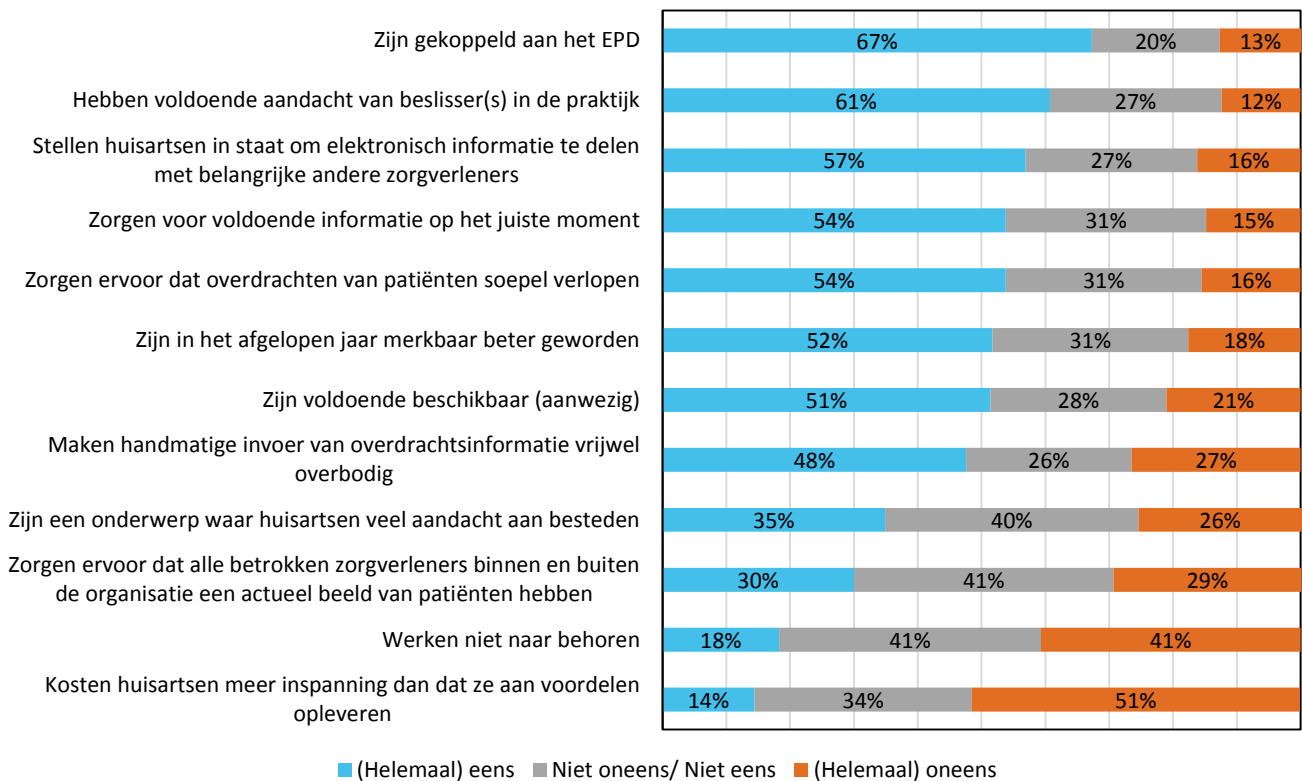

Huisartsen vinden dat ICT-systemen voor uitwisseling gegevensoverdracht versoepelen

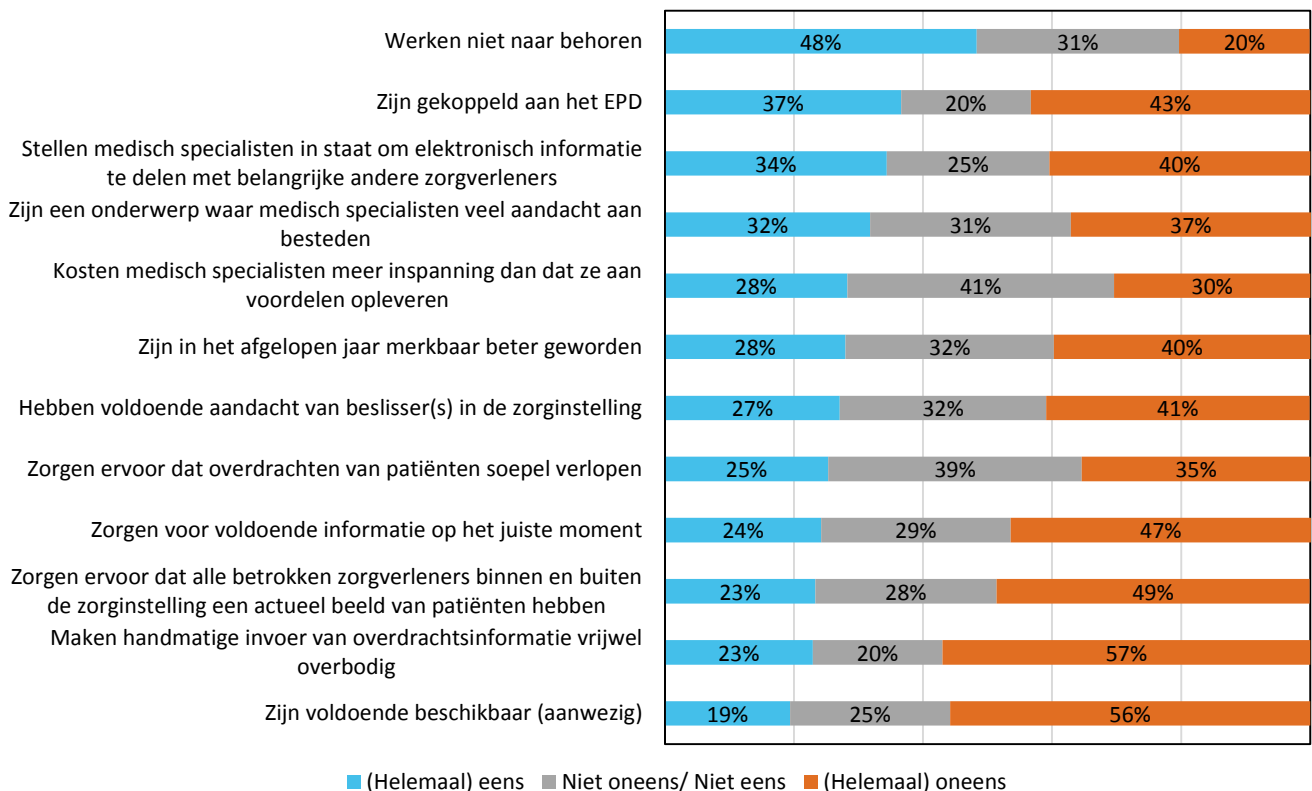
Figuur 3 toont in hoeverre huisartsen het eens zijn met verschillende stellingen over ICT-systemenⁱⁱ die momenteel gebruikt worden voor elektronische informatie-uitwisseling met andere zorgverleners buiten hun eigen praktijk. Twee derde van de huisartsen geeft aan dat deze systemen gekoppeld zijn met hun elektronische patiëntendossier. Ruim de helft (57%) is van mening dat de systemen de huisarts in staat stellen om informatie te delen met andere belangrijke zorgverleners. Dertig procent van de huisartsen vindt dat de systemen ervoor zorgen dat alle betrokken zorgverleners een actueel beeld van patiënten hebben, tegenover 29% die het hiermee oneens is. Ruim de helft van de huisartsen vindt dat de voordelen opwegen tegen de inspanning die deze ICT-systemen vergen.

ⁱⁱ In de vragenlijst stond vermeld dat de stellingen betrekking hebben op ICT-systemen waarover zij in hun dagelijkse praktijk kunnen beschikken voor informatie-uitwisseling over patiënten met andere zorgverleners buiten de eigen praktijk of instelling. Wat precies onder dergelijke ICT-systemen viel, werd in de vragenlijst niet benoemd. Ook is niet gespecificeerd met welke zorgverleners zij informatie zouden kunnen uitwisselen.

Figuur 3. Percentage huisartsen dat aangeeft in hoeverre zij het eens zijn met verschillende stellingen over ICT-systemen voor elektronische informatie-uitwisseling met andere zorgverleners buiten hun eigen praktijk (n=290).

Figuur 4. Percentage medisch specialisten dat aangeeft in hoeverre zij het eens zijn met verschillende stellingen over ICT-systemen voor elektronische informatie-uitwisseling met andere zorgverleners buiten hun eigen zorginstelling (n=253).

ICT-systemen ondersteunen uitwisseling niet voldoende volgens medisch specialisten

Medisch specialisten ervaren meer problemen dan huisartsen met de huidige ICT-systemen voor informatie-uitwisseling waarover zij in hun eigen zorginstelling kunnen beschikken. Bijna de helft (48%) is van mening dat deze systemen niet naar behoren werken (figuur 4). Een derde (34%) geeft aan dat de systemen hen in staat stellen om elektronisch informatie te delen met andere zorgverleners, tegenover 40% die het (helemaal) oneens is met deze stelling. Ruim een kwart van de medisch specialisten vindt dat de ICT-systemen meer inspanning kosten dan dat ze aan voordelen opleveren (30% is het met deze stelling oneens) en slechts 19% is van mening dat de ICT-systemen voldoende beschikbaar zijn.

Conclusies

Huisartsen en medisch specialisten geven aan dat veel mogelijkheden gerelateerd aan het elektronisch uitwisselen van gegevens positief bijdragen aan een gedeeld beeld van patiënten. De meest positieve bijdrage zien ze in de vorm van het uitwisselen van informatie volgens dezelfde standaarden, gevolgd door het werken in hetzelfde EPD. Hoewel artsen het minst positief staan tegenover de mogelijkheid van één elektronisch dossier voor elke patiënt, is nog steeds een meerderheid van mening dat dit positief bijdraagt aan een gedeeld beeld van de patiënt. Aangezien een overgrote meerderheid van de artsen graag ziet dat informatie-uitwisseling volgens de dezelfde standaarden gebeurt, lijkt het logisch hier verder op in te zetten.

De artsen, met name de medisch specialisten, menen wel dat verbetering nodig is van ICT-systemen die informatie-uitwisseling mogelijk maken. In de ervaring van de artsen wordt aan bepaalde randvoorwaarden, zoals het voldoende beschikbaar zijn van zulke systemen, of een koppeling met het EPD, nog steeds niet voldaan. Nader onderzoek zou zich kunnen richten op verklaringen voor het verschil tussen huisartsen en medisch specialisten wat betreft de mening over de huidige ICT-systemen voor informatie-uitwisseling. Daarnaast is aan te bevelen dat verbetering van de ICT-systemen hoge prioriteit krijgt in de weg naar een goede informatie-uitwisseling van medische gegevens.

Onderzoeksmethode

In april 2017 zijn 870 huisartsen en 1415 medisch specialisten die deelnemen aan het KNMG artsenpanel benaderd om bij te dragen aan de eHealth-monitor 2017. Zij ontvingen via het internet een vragenlijst met, onder andere, vragen over elektronische gegevensuitwisseling tussen zorgverleners. Er zijn 290 huisartsen en 246 medisch specialisten meegenomen in de analyses. Voor de medisch specialisten is een weging toegepast om te corrigeren voor verschillen in samenstelling qua poort-, niet-poort- en verpleeghuis/revalidatiecentra specialismen ten opzichte van de landelijke verdeling qua specialismen zoals bekend bij het specialistenregister van de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS). Door deze weging is het aantal specialisten in de analyses opgehoogd naar 253.

Voor meer informatie over onderzoek op het gebied van eHealth kunt u terecht op www.nictiz.nl, www.nivel.nl of www.ehealth-monitor.nl. Ook kunt u e-mailen naar wouters@nictiz.nl of i.swinkels@nivel.nl.

Referenties

1. Krijgsman, J., Swinkels, I., Van Lettow, B., De Jong, J., Out, K.E.M., Friele, R., Van Gennip, L. (2016). Meer dan techniek: eHealth-monitor 2016. Den Haag, Utrecht; Nictiz, NIVEL.

Bijlage

Tabel 1. Percentage huisartsen en medisch specialisten dat aangeeft voor verschillende zaken rondom het EPD welke positief zullen bijdragen aan een gedeeld beeld van de patiënt.

	Huisartsen (n=290)			Medisch specialisten (n=253)		
	Draagt (sterk) positief bij (%)	Draagt (helemaal) niet positief bij (%)	Weet niet/ geen mening (%)	Draagt (sterk) positief bij (%)	Draagt (helemaal) niet positief bij (%)	Weet niet/ geen mening (%)
Als alle in Nederland beschikbare EPD's informatie konden uitwisselen volgens dezelfde (zo nodig verplicht gestelde) standaarden	85	10	6	85	11	4
Als alle leveranciers van EPD's openbaar zouden maken op welke wijze andere systemen informatie met hun EPD kunnen uitwisselen (open API's).	76	10	6	84	6	10
Als alle medisch specialisten in Nederland met hetzelfde EPD zouden werken	81	13	6	85	10	5
Als alle zorgverleners in Nederland met hetzelfde EPD zouden werken	79	10	11	81	13	6
Als alle zorgverleners rondom een patiënt eenzelfde samenwerkingsplatform gebruiken (virtuele overlegtafel), gekoppeld aan hun EPD. Daarin kunnen ze een individueel zorgplan inzien en samenvattingen uit de dossiers van de andere zorgverleners	79	11	11	83	11	6
Als elke patiënt één elektronisch dossier zou hebben voor eigen gebruik, dat (mits de patiënt dat wenst) informatie kan uitwisselen met de EPD's van zorgverleners	66	21	14	68	17	14
Als elke patiënt één elektronisch dossier zou hebben waarin (mits de patiënt dat wenst) elke zorgverlener voor de duur van de behandeling zowel informatie kan lezen als toevoegen	65	19	16	74	15	11